

Előfizetési feltételek
 helyben házhoz hordva vagy vidékre postán küldve:
 Egész évre 12 kor.
 Fél évre 6 kor.
 Negyedévre 3 kor.
 Egyes szám ára 12 fillér.

Hirdetések díja:
 1 centiméterenként 6 fill. Kereskedők és gyárosok külön árkedvezményben részesülnek.

Nyílt tér sora 40 fillér.

KÖZÉRDEK

POLITIKAI, TÁRSADALMI ÉS KÖZGAZDASÁGI LAP.

AZ ALSÓFEHÉRVÁRMEGYEI GAZDASÁGI EGYESÜLET HIVATALOS KOZLÖNYE.

Szerkesztőség és kiadóhivatal:
Földes Ede
 könyvkereskedése
 Bethlen-utca 2. sz. alatt,
 hova ugy a lap szellemi részét illető közlemények, mint az előfizetések és hirdetések benyújtásánál kérem, hogy pontosan és pontosan küldendők

Kéziratok nem adatnak vissza.

Megjelenik hetenkint kétszer: csütörtökön és vasárnap.

A székelyek ügye.

Nagyjelentőségű fordulatot jelent a folyó hó 15-ike a székelység megmentésére irányuló akcióiban. E napon Marosvásárhelyt hét társadalmi testület találkoztott, hogy a székelység érdekében közös meztől munkára egyesüljön. Bennük a gazdasági élet minden ágazata illetékes képviselőire talál; a közgazdasági politika, az östermelés az ipar és kereskedelem, a közlekedés és turisztika. És mindezen testületek most szervezkedni fognak. Szervezkedésük közvetlen célja egy székely kongresszus. A kongresszus célja a székelység bajának kiderítése és a gyógyítási megállapítása. Azután következik a gyógyítás a társult testületek nagy szervezeti erejével. A társadalom felébresztett lelkiismeretével. És segítségével a közleleménynek. Segitse sikerre a jó Isten ezt a derék vállalkozást!

A Székelyföldet jó kedvében alkotó az Úr. Adott vízébe gyógyító erőt; illatos legelőibe belecsepegtette az állattenyésztés éltető fluidumát; bányáiban a népszorgalom számára kincstárt alapított; farengetegekben, nemesköveiben és nemesfémekben kimeríthetetlen anyagot adta az ipari tevékenységnek. Megáldotta a Székelyföld fiait hazátszerető szívvel s ritka leleményességgel, hogy azok mindegyike egy ezermester; a nők ujjaiha ügyességet, őshajlamába művészi érzéket oltott. A munkatörő alkotóképességének s a természet adakozó kedvének ezen a találkozási helyén a népnek boldognak kellene lennie. Anyagi jólétében függetlennek. Szellemben szabadnak.

És a székely nép mégis boldogtalan.

Mezőgazdasága nincs, ipara nincs, kereskedelme nincs. Gazdasági életének minden erőt adó forrása elapadt. Kulturális életének repülő izmai egymásután zsugorodnak össze. Miként lábai alatt a föld kincse, akként kulturális hivatásának nagy képessége is paragon hever. Pedig hivatása van e népnek. Ez a hivatás nemcsak gazdasági, de faji; nemcsak országreszi, de nemzeti is. A székely nem pusztán önön családi tűzhelyének, hanem a magyar állami egység szent

oltárának is őrtálló katonája; első tűzvonalban küzdő katonája a nemzetiségek élet-halál harcában. Minden lábnyom, melyet a székely felad, elvesztett véreseppje a haza szívének.

És a székely népnek mégis pusztulni kell. A logika kérelhetetlen törvényei szerint következik be pusztulása. Hiszen elmaradt mezőgazdasági természetének s hanyatlott állattenyésztésének jövője nincs, s ára nincs még annak a kevesnek sem, amit belőlük kihoz. Az ipari erők kihasználásában senki sem segít neki. Minek is? Hiszen ipari termékei számára ugy sincs fogyasztó. Románia fogyasztó piacát elzárta előle a vámvonat. A magyar piacot elnyelték előle Becs gyár-keményei. És elnyeli a távolság. Aztán nincs pénze sem, hogy hasznos befektetésekre teljen. Hitele drága, mint a mérge s rossz könyörtelenül; inkább nyilvános fosztogatás, mint segítség. Közvagyonát elszedegették. A megváltott regálejgéből jutott a székelynek egy-egy csizma. Az arányosított erők részjogából maradt neki egy kapanyél. A közleleményből maradt neki utilapu. S maradt még neki a község, mely siratva elkallódott vagyonát, pótdával segít baján. De a székely kit adóztasson meg?

Aztán birtoka az öröklések rendjén elforgácsolódott s keletkeztek tréfás birtoktestek, alig nagyobbak egy-egy aszalteritónél. Ez a liliputi birokrendszer egymagában tönkretelhet egy országot. Hátha még, mint itt, az sem biztos, hogy melyik birtok kié? Itt a telekkönyv rendezetlen. Más a tényleges birtokos, más a telekkönyvileg vezetett birtokos. A változás keresztülhajtva nincs, tehát a birtokot a régi birtokos elzalogosíthatja vagy eladhatja; a tényleges birtokos még kölcsönt sem kap rá. Ily ügyes berendezkedés mellett kevés igyekezettel is aránylag könnyen tönkre lehet menni. Nem véletlen tehát, hogy a székely pusztul. Nem élehetlenség, hogy kenyerét megkeresni nem bírja. És nem mesebeszéd, hogy ősi tűzhelyét elhagyni kénytelen. Az egész székely kérdés egy logikus következmény; megokolt tiltakozás a közgazdasági politika mostohaságai ellen és jogosult panaszhang a magyar nemzeti társadalom lelketlen közömbössége miatt.

Hiszen a tonta fekete könyveivel évtizedek óta siratgatják már a székelyek baját. A tetterő sem alszik s a lelkesedés tüze sem halt hamvába. Vannak a Székelyföldnek fia, akik apostoli buzgalommal fáradoznak népük javán. Van írói nemzedéke, mely a magyar irodalom egén fenyves csillagsort alkot. Vannak kiváló politikai, méltó személyesítői egy magas hivatásra teremtett nép nagy intelligenciájának. Vannak testületei; csak székely társaság vagy huszonnyolc; van közmevelődési egylete, turista egylete; vannak gazdasági egyletei; van iparkamarája, rendeltetésének magaslatán. Társadalmi szervezetekkel úgy tökéletesen behálózott másik földdarab nincs Magyarországon. És a székelység sorsa nem javult, de romlott. Napról-napra az ellentálló képességnek egy-egy fegyvere esik ki kezéből.

Hát a társadalom segítő erejének e sokoldalú megnyilatkozása dacára miért jár mégis mezitláb a székely népérdek? Hát oly erőteljes a társadalom, hogy az csak szalmaszalat tudna nyújtani a fuldoklóknak és nem férleket? Hát a nemzet önkormányzó ereje csak delibáb? Az önegegye eive csak biztatás? A köztevékenység nem hivatalos terein csak gyermekjáték folyik? S a közvelemény szava csak venasszony-beszéd?

A székely társadalmi működés sikertelenségének okát nem abban látom én, hogy szervezetei gyengék lennének. A hiba talán inkább az, hogy nem együtt keresték a célt, hanem külön-külön. Gondolkoztak külön. Dolgoztak külön. Más elvrendszerek szerint, más életutakon. Hivatásuk tüze egy égett el, mint egy-egy őrtűz, melynek melegenél egyetlen darab viaszt is bajos megolvasztani. Ha a székely testületek szövetezetté tömörülnek, sas-szárnyuk erejével felemelhetik a székely kérdés súlyát. Azonban e súly emelésével pacirta-szárnyak próbálkoztak meg. A pacirta-szó igen szép vala. A repülés magas. De a súly mindig a földön maradt. Most megtörtént az első lépés az erők egyesítésére. Fel hát a munkára egyesült erővel! Csak, az Istenért! bankettekbe és kanapé-kérdésekbe ne fulasszuk belé ezt az életkerdest.

TÁRCZA.

Alig-alig várom.

Alig-alig várom	Elviszem, elviszem
Tavaszi érkezését,	Virágos kertjébe,
Tavaszi érkezését,	Annak is, annak is
Hónak elmenését.	Kellős közepébe.
Meglesem nyilását	Elültetem ottan;
Az első virágnak	Könnyel megáztatom;
S elviszem annak a	Kivirágzik rajt' majd
Barna kis leányuk.	Az én búbanatom,

Az én búbanatom,
 Átkos nagy szerelmem . . .
 Ha meghalok, oda
 Temessetek engem.

Hollósy István.

Séta a városban akadályokkal.

A „Közérdek” eredeti tárczája.

A „morzsikán” voltunk, olyan állapotban már, mikor az ember harmadszor jőzanodik ki s míg a megfeszült idegrendszer világosan eszmél, az idegszálak egyenként bizsergnek. A délutáni órákban indultunk el, ha jól emlékszem, csütörtökön. Alig érkezünk le az életveszélyes lepcsőn, társam felbukott egy vizes cseberben, melyet két cseberhölgy a járdán, keresztbe állított udakkal tett le. Szegény, amint a cseberudakból megnevdedett frakkszárnnyakkal kievickélt a cseberhölgyek gavallérjai nagy derűségére, én már a kaszinó előtt voltam, ott bevártam s a csődület elől melyben rendőr nem volt, felvittem magammal. Mihelyt beleptünk, a kártyázó-teremben kezd szidni, hogy ne tegyem bo-

londó, ő nem lámpát vásárolni jött velem, hanem kaszinóba. Azt képzelte rózsás hangulatában, hogy Kolozsvárt van a Frank-Kiss lámpa-raktárban. Vegig kibiezelünk egy alsós pártit, amelyben „Uhu“-val és „Fedák Sára“-val játszták a kalabert, s miután belekötött a kvárkasszát kimondó játékosba, aki Fedák Sárát is bemondotta, állítván, hogy a vörös király nem Fedák Sára, hanem Küry Klára, vagy ha nem Küry Klára, miért Fedák Sára, vagy miért éppen Fedák Sára, vagy Küry Klára, vagy . . . itt beleromlott a változatokba, s mi, mielőtt kidobtak volna, nagy sebesen odább álltunk.

A téli este hamar beállott. A lámpák égtek. A rendőrség előtt gyúlt meg csak a dolgom vele. Megpillantotta a rendőrség lámpáját s mindjárt be akart térni fekete kávera. Alig lehetett meggyőzőm, hogy ott, ha betér, fekete levest kaphat, mint Török Bálint vagy nevű ősnök a szultántól, de kávét nem

A konfuziók halmazába azonban odább egészen bele-gabajodott. Elkezdte kiabálni:

— János! János, jere velünk!

Csitítottam, csendesítém, de hiába! Neki ment a Két Hattyun túl a Farkas S. féle telek külső falának, hogy ott van János, ez az ő régiségára. A falat most ásatta ki Pompeiből s hozatta ide muzeumába. Az igaz, fiam, hogy ez fal, mondám én, régi fal, évek óta váslalja az idő vas fogát, de mégsem a János régiségári darabja. Bele nyugodott. Szó nélkül ballagtunk végig a Magyar-utczán s vissza. Visszaérkeztünk a főtérre. Ott elkezdett monologizálni: Varsraktár. Lámparaktár. Szagraktár . . . Nini! Ez a fiu megbecsülhetetlen ötleteket ont. Merész vonásokkal jellemez. Feszült idegzete érzékeny. A Magyar-utczát akarta jellemezni, honnan minden kapuból más szag jön ki.

Jöttünk a kollégium felé. Földes Ede üzlete előtt ugy

járt, mint a tengerészek a szárazon. Szét lépett óvatosan, közben hullamoztatta testét. Mit csinálisz?

Habok tetején libeg csónakunk, mondá ő. Persze, kitaláltam, hogy Földes előtt egy nagy mélységbe kell leereszkedni a járdán, hegyet mászni, megint le a mélybe s ugy ki a meredek partra; az associatio idearum érthető. A Várszeg-utca volt az irány. Egyszer nagyot ugrik. Hala Istennek, nem estem belé, szólt. Itt nincs árok. De van! Nincs, ha mondom! Amit annak mondtál, a városok itt hagyott emléke a járda közepén. A Várszeg-utczából mar 100 lépés után visszafordult. Nem érdemes tovább menni; mikor jól belejón az ember a sétába, meg kell fordulni, mert elfogy a . . . Az erőd? Dehogy, a járda! Azon túl nem akarok menni; miért gazdagítsam a fegyházi cipő-vállalkozót?

Ez már olyan komoly kérdés volt, hogy megvitatása helyett barátomat hazavittem, hogy elaltassa kritikus hangulatát.

Visszajövet tiz tanuló láttam; jöttek vissza a Porond-utczáról felügyelőjükkal. Fürdeni voltak. Számítást tettem. Van a fürdőben 5 kád, 6 hónapig van téli fürdő. Ha városunk minden lakója e hat hónap alatt megakarna fürdeni csak egyszer, a fürdő hat hónap alatt reggel 6-tól este 6-ig folyton elfoglalva kéne, hogy legyen. Következéleg, mert naponta a tanulókn kívül 4-5 ember ha megfürdik, hány piszkos ember lehet városunkban, aki augusztustól júniusig nem fürdik, mert nem fürödhetik!

Ezen aztán ugy elkecseregettem, hogy a sétát megelőgelve haza mentem s elhatároztam, hogy ezekről a kérdésekről minden évben csak egyszer gondolkodom, a morzsika után, s fiamnak is meghagyom örökül, hogy ezekről gondolkozzék, mert akkor is napirenden lesznek — sejtem —, mikor örökömbe lép.

SZEMLÉ.

Mohay Sándor bemutatása. Szombaton délelőtt 10 órakor volt az igazságügyminiszeriumban dr. Mohay Sándor, az újonnan kinevezett államtitkár bemutatása. Plósz Sándor igazságügyminiszter az egybegyűlt tisztikar előtt bemutatva új munkatársát, számára is kérte azt a támogatást, amelyben neki is része van. Erre Lányi Bertalan miniszteri tanácsos beszéddel üdvözölte az új államtitkárt. Az eleink éljenzéssel fogadott üdvözlésre dr. Mohay Sándor államtitkár válaszolt. Meleg szavakban köszönte meg a tisztikar szíves üdvözlését s azon meggyőződésének adott kifejezést, hogy a miniszter bizalmának alapján találkozni fog az ő munkakodása a tisztikar támogatásával. A lelkes éljenzés után bemutatták az új államtitkárnak a tisztikar tagjait, akik között számos régi ismerőst üdvözölhetette.

Csuf szerep. Ennél a jellemzésnél többre is érdemes volna a neppárt eljárása, melylyel Széll Kálmán miniszterelnök böles és férfiasan korrekt nyilatkozatait fölfelé denuncziálja. Azt írja és hirdeti róla, nyilvánvaló tendenciával, hogy pontról pontra hozzájárult Komjáthy fejtegetéséhez, „aki nyers tiszteletlenséggel nyilatkozott a királyságot viselő Habsburg-dinasztiáról és a trón várományosáról”. A neppárt ezen nyilatkozatában rosszhiszeműleg és vakmerően elferdíti a köz tudomású tényeket sőt célzatai érdekeiben. Ezzel a szerepével alattomos spiczi-mesterségre vállalkozott. Nem magyar tulajdonság!

Agrárius és merkantilista. F. hó 14-én érdekes ülése volt a parlamentnek. Sándor Pál, a budapesti Lipót-város képviselője, élénken hadakozott az agráriusokkal. Azt kérdezte tőlük, hogy melyek azon alapelvek, melyek őket az u. n. merkantilistáktól megkülönböztetik, s hogy mit felnek a merkantilistáktól? „Mert ha tisztán mezőgazdasági célok volnának azok, amelyeket ők hangoztatnak, — úgy mond — ebben az értelemben én is agráriusnak érzem magamat.” Ha pusztán Nemetszorgot akarják utánozni: ez teljesen indokolatlan törekvés volna; mert ott hatalmas ipari fellendület s a mozgó tőke nagy mervű felhalmozódását észleljük; nálunk azonban ipar és kereskedelem teljesen pang, mert a nagy tőke a főurak és főpapság kezében van. Érdekesen csoportosított számadatokkal mutatja kereskedelmünk állapotát; védi a bázist; s beszéde végén oda konkludál, hogy a gazdasági agagnak egymást kiegészítve és karöltve kell fejleszteniük.

A hazai román pénzintézetek akciója. Az elmúlt év folyamán a román pénzintézetek penztáriforgalma hatvanegy millió korona volt. Ebből jötekonny czélokra a különböző pénzintézetek összesen másfél millió koronát adtak, mint azt a román pénzintézetek hivatalos lapja mutatja.

A közigazgatási bizottság gyűlése.

Folyó évi február hó 12-én Zeyk Daniel főispán elnöklété alatt tartatott meg a k. b. ülése. A választott tagok közül Batta Bertalan, gr. Bethlen Sándor, dr. Mayer Ödön, Szalai Lőrinc és Zeyk Kálmán voltak jelen. Zeyk Dániel főispán bejelenté, hogy Mohay

Sándor igazságügyi államtitkárrá történt kinevezése alkalmából, a közigazgatási bizottsági tagságról lemond; a gyűlés ezen kinevezése alkalmából sürgönyileg gratulál az államtitkárnak és ezen üdvözlét jegyzőkönyvileg megörökíti.

Alispán bejelenti, hogy az újonnan megválasztott tisztikar az ügyek vezetését átvette és hogy a közigazgatási ügymenet rendes.

Br. Banffy Kazimir előad több befásításra alkalmas területre vonatkozó javaslatot, és hogy M-Igen, Igenpatak és Czerna községek határán levő vízmosásos és omlásos 170 holdnyi terület befásítására a mgm m. kir. földművelésügyi miniszter ur 13000 korona államsegélyt és a szükséges csemeket engedélyezte, amely adományért a k. b. gyűlés a miniszternek köszönetet mond. Dr. Lengyel György és Vincenti Karoly aljegyzők jelentéseit után

Reinhold Öliker kir. tan. pénzügyigazgató terjesztette elő a január havi pénzügyi eredményt. Egyenes adóban befizetett 43129 kor. 62 fill., hátralek 2129.547 kor. 46 fill. Betegpótlási pótdobban befizetett 984 kor. 80 fill., maradt hátralek 29127 kor. 19 fill. Hadmentességi díjban befizetett 284 kor. 81 fill., hátralek 181927 kor. 16 fill. Ital- és fogyasztási adóban befizetett 12658 kor. 86 fill., hátralek 28781 kor. 16 fill. Illetékben befizetett 15988 kor. 61 fill., hátralek 619552 kor. 84 fill. Illeték-egyenértékben befizetett 4005 kor. 27 fill., hátralek 30783 kor. 41 fill.

A folyó évi allami egyenesadó-kivetéseket illetőleg; jelenti, hogy azok folyamatban vannak; az I. II. oszt. kereseti adó kivétési, továbbá a tőkekamatadó, házadó-kivetési lajstromok egy része beérkezett és azok számszaki felülvizsgálat alatt állanak.

Tóth Miklós arvaszéki elnök jelentése szerint a megyei és városi arvaszékek ügyvitelre rendes.

Albert Ivan kir. főmérnök jelenti, hogy az allami közutak kifogástalan karban, a törvényhatóságok kielégítő állapotban vannak.

Halmágyi Ferenc kir. tanfelügyelő jelentése szerint a tanítás valamennyi iskolában rendszeresen foly s az előirt tananyag feldolgoztatott. Jelenti továbbá, hogy járványos betegség miatt az iskolákban több helyütt szünetel a tanítás, és hogy a feleynedi allami iskolával kapcsolatosan gazdasági ismétlő iskola lépett életbe.

Dr. Ujvárosi Miklós kir. ügyész jelentése szerint a fogházak állapota kifogástalan

Dr. Dobozi Vilmos főorvos jelentése szerint a január havi fertőző betegségek állapotát a különböző helyen feltehetőleg betegségek nagy elterjedésére, általában kedvezőtlen. Vörheny 116, kanyaró 157, diphteria 25, hasiagymaz 7, hökhurut 8, fültőmirigylob 4 és trachoma 2 esetben fordult elő

Meghalt Nagy-Egyeden 13, Gyulafehérvárt 21, Ab-rudbányán 4, Vízaknán 6, Maros-Ujvárt 8, Balazsfalvan 2, Tövisen 3, Verespatakon 4, Alvinczen 8.

Török György m. kir. állatorvos jelenti, hogy január hóban az állategészségügy általában kedvező volt; és a hasznos háziállatok között járványos betegségek nem uralkodtak.

Kereskedők és kereskedő ifjak táncestélye.

A farsangi multságok szép sikereit kedvesen tetőzte be a bőjt első szombatjára kisorsolt kereskedő-bál, mely f. hó 15-én erős látogatottság mellett a lehető legvidámabb hangulatban folyt le, bizonyára teljes meglepedésére a nagy számu jelenvoltoknak, kik között szép számmal jelentek meg a közelebbi és távolabbi vidékekről.

A figyelmes, fürge rendezőség mindent megtett arra, hogy a szívesen látott vendégeket mennel kelemesebben szórakoztassa.

Első meglepetésül a sikerült táncrend szolgált, mely összehozható celluloid lapocskákból úgy volt összerakotva, hogy széthúzva piciny legyezőt kepezett.

Második a „Bejelentő hivatal”-nak nevezett virágdísz és függönnyel díszlő sátor szolgált, melynek rendeltetése volt, hogy az abban helyet foglaló bizottság az érkező vendégek neveit a kereskedő ifjuság albumába megörökítésül felírja.

A pálmák és más virágokkal díszített, különben is szép táncterem és társalgó szoba, párosulva a gyönyörű acetylengáz-világítással s a hölgyek általában izéles tolettjeivel, a legkellemesebb benyomást keltették.

Harmadik tánc gyanánt 20 táncospár a „magyar társalgó”-t lejtette, melyet a hazafias rendezőség nemzeti buzgóságból vett fel táncrendjébe, egyforma gyönyörűségére mind a táncolóknak, mind pedig azoknak, kik nézőkül élveztek ezen kecseljes, bájos magyar táncot, mely kivált a karzatról nézve imponánsul mutatta, hogy mily sok szépség fejthető ki ezen tősgyökeres magyar társas táncunkban, s mennyire ohajtható, hogy magyar táncaink ismét visszanyerjék rövid időre elvesztett pozíciójukat.

Az első négyest 58. a 4-iket 38 pár jarta, bizonyosságul annak, hogy a fokozódó jókedv mellett a táncosok kitartása is alig apadt.

Fel hat órakor a virradat vetet végett a valóban kedélyes multságoknak, mely, hisszük, nem egy ifju szívben kellemes, maradandó emléket hagyott hátra.

A jelenvoltak névsorát a következőkben közöljük:

A s z s z o n y o k: Albrechtovich Alfredné, Albrechtovich Antalné, Aczel Lajosné, özv. Babos Istvánné, Bartal Antalné, Balla Belané, Borsos Mózesné, Cirner J. Józsefné, Erdélyi Mihályné, Fürst Lajosné, Fenichel Mórné, Fenichel Jakabné, Földes Edéné, Fodor Rezsóné, Grem-sperger Gyuláné, Hegyi Jánosné, Huber Gyözőné, Horváth Albertné, Incze Istvánné, Jakab Károlyné, Katz Izidorné, Králik Vilmosné, Komjátszegi Lajosné, ifj. Lázár Károlyné, Löbl Mórné (Gyulafehérvár), Ludvig Károlyné, Mike Istvánné, Mann Ábrahámné, Mátyás Sándorné, Meeser Lászlóné, Nagy Józsefné, Olah Andrásné, Osztián Lajosné, Paulini Rudolfné, Pataki Lajosné, Rácz Lajosné, Szász Józsefné, Szathmáry Mózesné, Székely Istvánné, Szöllössi Istvánné, Szöllössi Ferencné, Telegdi Árpádné, Tancsi Józsefné, Ujvári Imréné, Vajásdi Jánosné, Vorobicz Kálmáné, Villányi Józsefné, Vermesi Árpádné, Wilk Edéné, id. Winkler Jánosné, ifj. Winkler Jánosné.

L e a n y o k: Arenstein Adél (Gyulafehérvár), Aczel Zsuzsika, Babos Iren, Bartal Augusztina és Gizella, Bálint Bertuska, Berkovits Sarolta, Cirner Ella, Csetri Annuska

Remekírók Képes Könyvtára.

Amiről száz év előtt a magyar szellemi újjászületés megindító ábrándoztak, amit Kazinczy nagy nyelvés és irodalomújító harcában mint a művelődés legerősebb fegyverét és fokmérőjét dicsőített: az emberi szellem remek alkotásainak gyűjteménye íme megvalósult. Megindult a Remekírók Képes Könyvtára, a magyar és a külföldi irodalmi mesterműveinek díszes köntösű, illusztrált kiadása; megindult egyszerre két kötettel, amely tartalmával és külső formájával egyszerre megragadó, mindenkinek tetsző izelítőt alkot a nagy vállalkozásból. Két kötet Petőfi, két kötet Kisfaludy Sándor, egy-egy kötet Shakspeare, Molière és Tóth Kálmán; ezek bemutatói a hatalmas vállalatnak, mely meg akarja adni a magyarságnak a magyar és az idegen nemzetek nagy szellemeinek műveit: a magyar műveltség bibliáját.

Irodalmunknak, szellemi életünknek régi nagy szükséglete őt testet ezzel a vállalkozással. A művelt magyarság számára a világirodalom sok remeke bizonyos mértékben rejtett szellemi kincs. Mert bár ismerik hírből, ismerik igen sokan szemelvényekből, vagy az egésznek olvasásából is, de nem ismerik olyan bensően, nem értik meg annyira minden részletében, a hogyan csak a nyelv intim ismerete s első sorban az anyanyelv közvetíti a nagy szellemek titkait. A magyar klasszikusok mellett tehát elengedhetetlen a magyar műveltség tárában a legnagyobb idegen szellemek termékeinek méltó magyar kiadása is, azoké, akik túlhátráltak a maguk országának, a maguk nyelvének határain s az egész világnak váltak szellemi utmutatójává, gyönyörűségévé.

Kiadó eddig meg csak kísérletképpen sem nyult hozzá ilyen vállalkozáshoz. Még a pusztán magyar remekíróknak egyöntetű kiadásával sem próbálkoztak meg, nem hogy lett volna bátorságuk a magyar irodalmi kultúra érdekében nagyobbat is tenni s a magyar remekek kiadását a külföldi szellemóriások műveinek kiadásával párosítani. Épp ezért a Lampel-Wodianer cég vállalkozása jelentős tett, melyet egész jelentőségében az irodalomtörténet fog méltatni.

Mert mit eszelekedett a vállalat megindításával ez a kiadó cég? Először adja egységes, ritka díszű kötetek alakjában a remekírók műveinek imponáns gyűjteményét magyar nyelven, nagy művészek képeivel és a klasszikusok képmásával. Ezen a nagy jelentőségű eseményen kívül vajjon nem nagy dolog-e, hogy a Remekírók Képes Könyvtára alkalmas ad a magyar irodalom esztétikusainak új munkák, új tanulmányok és kommentárok megírására, amiből a magyar irodalomtörténeti és kritikai irodalomnak támad nagy, talán korszakalkotó gyarapodása? És alkalmas ad a legjelesebb magyar műfordítóknak, hogy tehetségüknek erejét új munkálkodással fejtsék ki irodalmunk gazdagítására?

Valóban alig lehetne így előre számot adni róla, határozottan megérték-e azt a hatást, amelylyel egy Alexander Bernátnak, Beöthy Zoltannak Bánóczy Józsefnak, Rakosi Jenőnek, Palágyi Menyhértnek, Riedl Frigyesnek, Juniusnak (Zilahy Kiss Béla) stb. új, az eddigieknél is mélyebbre hatoló fejtegetései lesznek egész irodalmunkra és szellemi életünk fejlődésére. Mert a magyar esztétika és irodalomtörténet e leghire-

sebb művelői s velük más kiválóságok, mint Ábrányi Emil, Ambrus Zoltán, Angyal Dávid, Balassa József, Dóczy Lajos, Endrődi Sándor, Ferenczi Zoltán, Haraszti Gyula, Hegedűs István, Hevesi Sándor, Kossuth Ferencz, Négyessy László, Szász Károly, Váczy János és Várady Antal, irodalmunknak csupa kitünőségei, fogják bevezető tanulmányokkal és szövegmagyarázatokkal kíséni a Remekírók Képes Könyvtárának egyes köteteit, hogy ezzel is közelebb hozzák a nagy szellemek alkotásait a művelt magyar közönség lelkehez, megadván neki a teljes megértés lehetőségét és gyönyörűségeit.

Hogy pedig mindez milyen nagy fokán lesz az irodalmi értékek, arra legbiztatóbb a vállalkozás szerkesztőjének, dr. Radó Antalnak neve, aki mint poéta és műfordító, mint irodalmi essayista és mint szerkesztő, már eddig is országosan elismert nagy érdemeket szerzett irodalmunkban; ennek a könyvtárnak tervezetével, a kiváló munkatársak egész seregének összetöborzásával pedig a maga nagy képességének legnagyobb próbáját adta.

Ilyen nagy és díszes gárdával indult meg a Remekírók Képes Könyvtára, és gyönyörű eredeti díszes kötetű kötetekben a magyar és a világirodalom legsodálatosabb alkotásait fogja szétvinni az országba minden művelt magyar ember okulására és gyönyörűségére.

Milyen felemelő gondolat, hogy a magyar család otthonában együtt lesz a legnagyobb magyar írók mellett a legnagyobb külföldi szellemek minden híres munkája! Ott lesz Petőfi mellett Byron és Heine, Berzsenyi mellett Musset és Leopardi, Madách mellett Goethe és

(Torda), Fodor Johanna, Hoffer Margit (Heves) Horvath Maviska és Irén, Jakab Katinka Kolozsvári Annuska, Kiss Juliska, Löbl Rezsio és Hermin (Gyulafehérvár), Ludvig Kata és Ilona, Lobstein Szidike (Gyulafehérvár), Mike Vilma, Mecser Mariska, Nagy Jolán és Ida, Oláh Irma és Vilma, Paulini Elza, Irén és Netti, Pataki Vilma, Racz Irén, Siller Annuska, Sipos Ilona (Torda), Szathmáry Róza, Szekely Róza, Szöllösy Emma, Szaidl Terez, Villányi Ida, Vorobicz Irénke, Vermesi Anna, Winkler Lia.

A karzaton foglaltak helyét: Bajnovits Arthurné, Bernáth Hermanné, Harmath Miklósné, Józsa Zsigmondné, Nagy Ignáczné, Nussbaum Józsefné és Magyar Jolán urhölgyek.

Ezeket, id. Winkler János díszelnökön, a nagyszámú rendezőség és férfi táncosokon kívül megjelent az estyelen Szász József alispán, dr. Varró László polgármester, Sándor Jenő vár. tanácsos s még sokan városi társadalmunk köréből.

Vegyes hírek.

— **A gyulafehérvári mandátum.** Gyulafehérvárról jelentik: Mohay Sándor dr. volt országgyűlési képviselő államtitkárrá történt kinevezése következtében mandátumáról lemondott. A központi választmány a képviselőválasztást március elsőjére tűzte ki.

— **A marosújvári olvasókör** március 1-én az „Intézkedő” nagyteremben Bőjthe Kálmán előlétsége alatt zártkörű táncestélyt rendez. Belépőjegy: személyenként 2 kor., családjegy 5 korona. Az estély háziasszony jellegére való tekintettel kéri a rendező bizottság a hölgyeket, hogy egyszerű öltözékben jelenjenek meg.

— **Tordai Graif Erzsé,** a jeles szavalóművésznő, f. hó 16-án delután az Uránia-színházban tartott előadást Arany János költészetéről. Először röviden Arany János élettörténetét mondotta el, majd áttért a költő lelki világának rajzára, végül nagy vonásokban esztétikailag méltatta Arany örökségét munkáit, különösen líráját és balladát. Mindenről vonzó, kedves formában tudott szólni, s amit elmondott, arra vall, hogy mely érzéssel és értelemmel, azonkívül pedig kiváló szorgalommal tanulmányozta a nagy költő műveit. Sokat idézett, mindent könyv nélkül, s e mellett hibátlanul. Előadása második részében pedig valósággal elragadta a hallgatóságot Arany három balladájának: *Rachelsira* lánának, *Ágnes asszony*-nak és a *Tetemre hívás*-nak elszavalásával. Az előadást előkelő közönség hallgatta végig s a művésznőt többször megtapsolta.

— **Az Apafi-család siremléke,** nemcsak történelmi, de művészeti szempontból is értékes márvány szarkofág, minden nyom nélkül eltűnt. A szarkofág a XVII. században készült s egyike volt Erdély legbecesebb műemlékeinek. Hova lett az emlék, melyet remek domborművek ékesítettek s amelynek gipszlenyomata a párisi világkiállítás nagy feltűnést keltett, nem is sejtik, de hogy eltűnt, az már hivatalosan is tudva van. Kizártnak veszik, hogy lopás történt volna. Érdekes, hogy az Apafiak birtoka, melyen az eltűnt emlékmű állott, jelenleg Ugron Gáboré. Remélhető, hogy a

műemlékre felügyelő országos bizottság vizsgálatot indít a dologban s ki fogja deríteni, ki követte el a súlyos kegyelest.

— **Mi a dadogás és hogyan lehet rajta segíteni?** Roboz József igazgató, aki hazánkban annak idején a kormány megbízásából szervezte a dadogók és hebegők oktatását, és aki most Temesvárott működik, ilyen című füzetében érdekes példák idezésével és röviden, megmagyarázza azt, hogy mi a dadogás, hogy hogyan kell és lehet a dadogók beszédhibáját orvosolni és főképpen, hogy hogyan lehet a gyermekeket úgy nevelni, hogy ne váljanak dadogókká? Szülőknek, nevelőknek és tanároknak oktatásukra, beszédhibáikban szenvedőkre pedig vizsgálatukra ez a hasznos kis könyv, mely most újabb lenyomatban 60 fillérért kapható Temesvárott a „Corvina” könyvkereskedésben és általa az összes hazai könyvkereskedésekben.

— **Carbone János,** táncztanító, ki most Maros-Vásárhelyt tart közmegelegedésre táncztanfolyamot, amint már a múlt év őszén előre jeleztük volt, f. é. április hó elején városunkba érkezik s megkezdik két hónapra terjedő táncziskoláját.

Közgazdaság.

A konyhakerti növények trágyázása.

Nagy városok közeleiben megbecsülhetetlen értékű egy konyhakert, mert annak termékei állandó és biztos piacot találnak a városi lakosság körében; s ha van a gazdálkodási ügyvitelnek olyan ága, mely a jóvedelem fokozására minden körülmények között alkalmas, úgy első sorban a kerti gazdálkodást kell olyannak tekintenünk. Hogy azonban valóban áldást hozó legyen egy kertgazdaság, nemcsak okszerű s a népesség igényeinek megfelelő kultúrát kell abban folytatni, hanem arra is kell törekedni, hogy a meglehetősen költséges berendezés és kezelés minél nagyobb kamatot biztosítson, minél gyümölcsözőbb legyen. E törekvés elérésének egyedüli eszköze a trágyázás, mert trágyázással áll módunkban a növények fejlődését előmozdítani, azt siettetni, sőtval kerti újdonságokat idejekorán a piacra juttatni. Konyhakerti terményeink az állótrágyát mind igen jól tűrik, s bármennyit is alkalmazunk abból, hátrányos következményeit sohasem fogjuk észlelhetni, hacsak nem túlságosan száraz a talaj. A konyhakerti növényeknek rendszeresen túlerétt szarvasmarhatrágyát adunk, s ez a legjobb, mert ezzel nemcsak földünk táperezjét növeljük, hanem televénytartalmát is szaporítván, annak fizikai tulajdonságait is kedvezően befolyásoljuk. Jó sikerrel használhatjuk fel a konyhakertekben az árnyékszékék tartalmát is, különösen úgy, ha azt vagy fahamuval keverjük, vagy pótlólag kálciumtartalmú műtrágyát adunk még, mert az emberi ürületekben a foszfor és nitrogén a kálival szemben túlnyomó mennyiségben van képviselve, már pedig a tápanyag-visszapótlásnál egyik főszabály az, hogy a tápanyagok között helyes egyensúly, megfelelő arány legyen. Híg ürületeket oly növényeknek adunk, melyek a friss trágyát szeretik, pl. saláta, karalábé stb., de az ily híg ürületeket csakis akkor szabad használni, ha nyír-

képletben is versenyezni azokkal a mesteri kepekkel amelyekkel egy Bihari Sándor, Garay Ákos, Gergely Imre, Hegedűs László, Jendrások Jenő, Mark Lajos, Nagy Zsigmond, Réthi Lajos, Neogrady Antal, Telegdi László, Tull Ödön stb. fogják díszíteni, magyarázni és szemléltetni a Remekírók Képes Könyvtárában megjelenő összes klasszikus műveket?

Sokat lehetne még elmondani annak a nagy vállalkozásnak jelentőségéről és kulturális hatásáról. De az eddig elmondottak eléggé mutatják nagy horderejét s azt, hogy minden más, még külföldi vállalatot is tud fog szárnyalni. A magyarokat együtt adja a külföld klasszikusaival, nagy esztétikusok utmutató tanulmányával, elsőrangú mesterek illusztrációival, s mindezt párját ritkító díszes köntösben, a nagy írók domborműv medaillon-képeivel díszített kötésben: ez valóban a magyar család szellemi oltára, amelyben a legnemesebb gyönyörűséget, a nagy szellemek alkotásainak és gondolatainak élvezését, megértését fogja megtalálni.

Ezt igéri a már megjelent két kötet s ezt a további kötetek tervezete, aminél szebb, becsesebb ünnepi ajándékot a magyar irodalmi kultúra hosszú évtizedek óta nem kapott. Az ilyen vállalkozásért az elismerés és a hála el nem maradhat, kivált mikor a kiadó cég nagy áldozatkészséget, melylyel e vállalkozást létrehozta, azzal tetézi, hogy a 250 korona áru könyvtár megszerzésére a legmegtámasztott feltételekkel nyújt módot. Ez áldozatkészség révén havi 3 korona részletfizetésért minden, még a legegyszerűbb polgári család is megszerezheti magának az otthonnak ezt a szellemi kincs-tárát.

Schiller, Katona mellett Shakspeare, Molière és a görög tragikusok, Vörösmarty mellett Homeros, Virgilius, Firduzi és a Niebelung-ének, ott lesz továbbá, amire semmiféle külföldi hasonló vállalatban példa nincsen, az új Magyarország három megalotója, gr. Széchenyi Istvan, Kossuth Lajos és Deák Ferencz, s ezeken kívül sok más, akiket e helyütt mind felsorolni hosszadalmas volna.

A Lampel-Wodianer cég azonban ilyen jelentős kulturális feladattal szemben még nagyobbra is szánta magát. Mig másutt, Németországban és Angliában, e nagy klasszikus kiadások hazájában évtizedek teltek el, míg a remekírók illusztrált kiadására vállalkozó kiadó akadt, addig ez a cég mindjárt a remekírók ez első magyar kiadását a rajzoló fantázia mesterműveivel díszítette, hogy e tekintetben is teljes legyen a legnagyobb szellemi kincseknek ez a tára.

És valóban a mesterműveket kísérő illusztrációk megkészezik a remekírók könyvtárának értékét. Mert az illusztráció segítségére jön a fantáziának s a művész lelkeinek látásával megmutatja nekünk azt, aminek elképzelésébe fantáziánk belefáradna. Oázis az illusztráció, amelyen elménk, lelkünk új gyönyörűséget kap a nagy szellemek élvezése közben és új erőt alkotásai teljes megértésére. Melyikünk — a legműveltebb, a legerősebb képzelőtehetségű ember is — tudná úgy elképzelni például a Madách „Ember tragédiája”-nak világraszóló jelenetét, ahogy azokat a rajzoló legnagyobb mestere, Zichy Mihály megrajzolta kartonjain, amelyeknek reprodukciói fogják díszíteni a Remekírók Képes Könyvtárának Madách-kiadását; vagy melyikünk tudna csak

kos az időjárás, mert száraz, forró napokon nagyon könnyen megtörténhetik az az eset, hogy a híg ürületek a növényeket, illetve azok tövét kiegészíti. Feltűnően gyorsítja a zöldségfélék fejlődését a chilisáletrom. A gazdaságban, illetve háztartásban összegyűlemlő fahamu és korom szintén jó szolgálatot tehet, különösen nedves talajon. Szóval a konyhakerti növények nagyon hálasak a trágya iránt s attól sohasem kell tartani, hogy az a növénynek ártana. Külföldön pl. a legizletesebb zöldségfélék: spárga, kalarabé stb., épp oly földéről kerülnek le, melyek gyakran trágyáztattak.

Szerkesztői üzenetek.

Z. F. hó 4-én vagy 6-án küldött tudósítását nem kaptuk; ezért nem közölte. Kérjük annak újból való beküldését.

Omega. Jönni fog a legközelebbi számban.

Szerkesztőség:

Dr. MAGYARI KÁROLY TÖRÖK BERTALAN.

Kiadó:

Nagyenyedi Könyvnyomda és Papíráru gyár részvénytársaság

Nyomatott a Nagyenyedi Könyvnyomda és Papíráru gyár részvénytársaság könyvnyomdájában.

Sz. 3852 1901. tkvi.

Árverési hirdetmény kivonata.

A balázsfalvi kir. járásbíró mint telekkönyvi hatóság közhírré teszi, hogy a nagyszebeni Albina takarékos és hitelintézet végrehajtónak Janza Kostandin végrehajtást szenvedő ellen 526 kor. 08 fill. s jár. iránti végrehajtásos ügyében a Balázsfalva városi I. rész 106 számú tjkvben A + 3 r. 256 1, 256 2, 257 1 hr. sz. épületes beltelkére 14,576 korona megállapított kikiáltási árban végrehajtási árverést elrendelte, s hogy a fentebb megjelölt ingatlanok az 1902. évi március hó 8-án d. e. 10 órakor a balázsfalvi kir. telekkönyvi hatóságnál tartandó nyilvános árverésen a megállapított kikiáltási áron alól is el fognak adni.

Árverezni szándékozók kötelesek az ingatlanok kikiáltási árának 10 százalékát készpénzben vagy az 1881. LX. t.-ez. 42. §-ában jelzett árfolyammal számított óvadékképes értékpapirokban a kiküldött kezéhez letenni, avagy az 1881. LX. t.-ez. 170. §-a értelmében a bánatpénznek a bíróságnál előleges elhelyezéséről kiállított szabályszerű elismervényt átszolgáltatni.

A kir. járásbíró mint telekkönyvi hatóság.
Balázsfalván, 1901. november hó 30-án.

Enyedi Lajos,

kir. it. táblai bíró.

72 1—1

Sz. 3789—901.
tkvi.

Árverési hirdetmény.

A marosújvári kir. járásbíró mint telekkönyvi hatóság részéről közhírré tétetik, miszerint a kir. kincstar kérelmező végrehajtató részére 68 kor. 70 fillér tőke és járulékaival behajtása végett Kordea Raehilla szül. Gátya végrehajtást szenvedett ellen a gyulafehérvári kir. törvényszék területéhez tartozó Elekes község határában fekvő, az elekesi 254 számú tjkvben felvett s Kordea Raehilla szül. Gátya nevében álló A + 865 2 hr. sz. szántóra 684 kor., az 5 sz. alatti 223 64790-ed rész legelőbéli illetményre 5 koronában megállapított kikiáltási árban az árverés elrendeltek.

Jelen kérés költségei 13 koronában állapítatnak meg a végrehajtató javára és végrehajtást szenvedett terhére.

Az árverés megtartására határnapul 1902. évi március hó 7-ik napjának d. e. 10 órája Elekes községben tüzetik ki.

Az árverésnek kitett ingatlanok becsárán alól is el fognak adni. Árverezni szándékozók tartoznak az ingatlan becsárának 10 %-át készpénzben, vagy az 1881. LX. t.-ez. 42 §-ában jelzett árfolyammal számított és az 1881. évi november hó 1-én 3333. szám alatt kelt igazságügyi miniszteri rendelet 8. §-ában kijelölt óvadékképes értékpapirban a kiküldött kezéhez letenni, vagy az 1881. LX. t.-ez. 170. §-a értelmében a bánatpénznek a bíróságnál előleges elhelyezéséről kiállított szabályszerű elismervényt átszolgáltatni.

Maros-Ujvárt, 1901. szeptember 11-én.

A kir. járásbíró mint telekkönyvi hatóság.

Sólyom,

kir. jbiró.

75 1—1

Sz. 5479—1901.
tkvi.

Árverési hirdetményi kivonat.

A nagyenyedi kir. járásbíró mint telekkönyvi hatóság közhírré teszi, hogy Müller Mihály ügyvéd által képviselt nagyenyedi kisegítő takarékpénztár végrehajtónak Z. Szöcs Sándor nagyenyedi lakos végrehajtást szenvedő elleni 1300 korona tőke és jár. iránti végrehajtási ügyében a nagyenyedi 1330 sz. tjkvben foglalt A + 4—6 r. sz. 1757 korona, a nagyenyedi 1204 sz. tjkvben A + 2 r. sz. a. felvett ingatlanokra, a végrehajtási törvény 156 §-a értelmében egészben 210, korona összesen 1963 korona becsárban az árverést elrendelte, és hogy a fenn megjelölt ingatlanok 1902. évi március hó 10-ik napján d. e. 9 órakor a nagyenyedi kir. jbiróság tkvi hatóság helyiségében megtartandó nyilvános árverésen a kikiáltási áron alól is el fognak adni.

Árverezni szándékozók tartoznak az ingatlanok 10 %-át készpénzben vagy az 1881. évi LX. t.-ez. 42 §-ában jelzett árfolyammal számított és az 1881. évi november hó 1-én 3333. sz. a. kelt igazságügyi miniszteri rendelet 8. §-ában kijelölt óvadékképes értékpapirban a kiküldött kezéhez letenni, vagy annak az 1881. évi LX. t.-ez. 170 §-a értelmében a bíróságnál előleges elhelyezéséről kiállított letéti elismervényt átszolgáltatni.

A kir. járásbíró mint tkvi hatóságtól.

Nagy-Enyeden, 1901. évi szeptember hó 7-ik napján.

Weiner,

kir. aljárásbíró.

76 1—1

